

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Viktora Kučery a soudců JUDr. Lenky Matyášové a JUDr. Jakuba Camrdy v právní věci žalobkyně: **L. T.**, zast. Mgr. Zdeňkem Turkem, advokátem se sídlem Slovanská 66, Plzeň, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 10. 2. 2025, č. j. 17 Ad 2/2024-65,

t a k t o:

- I. Kasační stížnost **s e o d m í t á** pro nepřijatelnost.
- II. Žalovaná **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í:

[1] Kasační stížností se žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) domáhala zrušení v záhlaví označeného rozsudku Krajského soudu v Plzni (dále jen „krajský soud“), kterým byla zamítnuta její žaloba proti rozhodnutí žalované ze dne 7. 5. 2024, č. j. Xa; tímto rozhodnutím byly zamítnuty námitky stěžovatelky a bylo potvrzeno rozhodnutí žalované ze dne 22. 1. 2024, č. j. Xb, kterým žalovaná podle § 56 odst. 1 písm. e) a § 41 odst. 3 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“), rozhodla, že se od 14. 3. 2024 snižuje výše invalidního důchodu stěžovatelky pro invaliditu třetího stupně na invalidní důchod pro invaliditu druhého stupně.

[2] Stěžovatelka byla invalidní ve třetím stupni od 22. 11. 2010, od 20. 6. 2019 byla invalidní ve druhém stupni a od 30. 3. 2020 byla výše jejího invalidního důchodu znovu zvýšena na důchod pro invaliditu třetího stupně, přičemž rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu bylo zdravotní postižení uvedené v kapitole V., položce 3d přílohy k vyhlášce č. 359/2009 Sb., kterou se stanoví procentní míra poklesu pracovní neschopnosti a náležitosti posudku o invaliditě a upravuje posuzování pracovní schopnosti pro účely invalidity (vyhláška o posuzování invalidity), pro které byla stanovena míra poklesu pracovní schopnosti 60 %, která byla s ohledem na předchozí profesi stěžovatelky (všeobecná zdravotní sestra) navýšena podle § 3 odst. 2 vyhlášky o posuzování invalidity o deset procentních bodů na 70 %.

[3] Výše uvedenými rozhodnutími žalované v nyní posuzované věci došlo ke snížení invalidního důchodu na důchod pro invaliditu druhého stupně od 14. 3. 2024, neboť žalovaná dospěla k závěru, že stěžovatelčina míra poklesu pracovní schopnosti činí pouze 60 % (bez navýšení podle § 3 odst. 2 vyhlášky o posuzování invalidity).

[4] Stěžovatelka brojila proti rozhodnutí žalované o námitkách žalobou, kterou krajský soud podle § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), zamítl. Při svém rozhodování vycházel z posudku o invaliditě posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV) v Plzni ze dne 28. 11. 2024, e. č. SZ/2024/1447-PL-10. Z toho zjistil, že rozhodujícím zdravotním postižením stěžovatelky je schizofrenní porucha, depresivní typ, stav po opakovaných dekompenzacích s poslední hospitalizací v roce 2013, nyní reziduální schizofrenie; toto postižení je uvedeno v kapitole V., položce 3d přílohy k vyhlášce o posuzování invalidity se stanovenou mírou poklesu pracovní schopnosti o 50-60 %; podle posudkové komise činil pokles pracovní schopnosti stěžovatelky 60 %. Posudek o invaliditě splňoval požadavky kladené judikaturou na tento typ důkazu a dostatečně vysvětlil, že lékařské zprávy z poslední doby nekonkretizují zdravotní stav stěžovatelky tak, aby bylo možné její postižení již klasifikovat na horní hranici procentního rozmezí její poruchy, tj. 60 %. Tato hodnota byla dosažena pouze se zohledněním původní profese stěžovatelky. Z toho důvodu nepřistoupila posudková komise k aplikaci § 3 vyhlášky o posuzování invalidity.

[5] V kasační stížnosti stěžovatelka navrhla, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení. Stěžovatelka je přesvědčena, že posudek o invaliditě, ze kterého krajský soud vycházel, trpí vadami a že se nevypořádal s jejími námitkami, ačkoliv to krajský soud tvrdí. Stěžovatelka je názoru, že její zdravotní postižení samo o sobě postačuje na míru poklesu pracovní schopnosti ve výši 60 %. I kdyby tomu tak nebylo, není stěžovatelce známo, že by k navýšení podle § 3 vyhlášky o posuzování invalidity mělo dojít teprve v případě, že dojde k plnému vyjádření zdravotního postižení v daném procentním rozpětí. Nadto tvrzení, že míra poklesu pracovní schopnosti byla stanovena na 60 % nikoliv pouze na základě zdravotního stavu, ale i s přihlédnutím k profesi, je pouze názor soudu, který nemá oporu v posudku o invaliditě – ten je proto nedostatečně odůvodněný a nepřezkoumatelný. Podle stěžovatelky měla být míra poklesu pracovní schopnosti navýšena o deset procentních bodů podle § 3 odst. 2 vyhlášky o posuzování invalidity, jako tomu bylo dříve, případně mělo být vysvětleno, proč k aplikaci tohoto ustanovení nedošlo. Stěžovatelka připomněla, že dříve se stejnou diagnózou byla uznána invalidní ve třetím stupni, a upozornila, že více než 14 let nebyla nikde zaměstnána a že dochází ke zhoršování jejích kognitivních schopností.

[6] Žalovaná ve vyjádření ke kasační stížnosti navrhla, aby ji Nejvyšší správní soud zamítl. Uvedla, že posouzení stupně invalidity je odbornou otázkou vyžadující medicínské znalosti a odpovídající specializaci. Krajský soud tedy postupoval v souladu s právními předpisy, když vyšel z lékařského posudku posudkové komise, která dospěla k závěru, že byla stěžovatelka k datu vydání rozhodnutí žalované invalidní v druhém stupni invalidity. Posudek o invaliditě je úplný, celistvý a přesvědčivý a jeho odůvodnění nevzbuzuje žádné pochybnosti o jeho správnosti.

[7] Nejvyšší správní soud (NSS) nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a konstatuje, že kasační stížnost je podána včas, směřuje proti rozhodnutí, proti němuž je

pokračování

kasační stížnost přípustná, a stěžovatelka je zastoupena advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Vzhledem k tomu, že se v dané věci jedná o kasační stížnost proti rozhodnutí ve věci, ve které rozhodovala specializovaná samosoudkyně, se Nejvyšší správní soud dále ve smyslu § 104a odst. 1 s. ř. s. zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatelky. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle citovaného ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná.

[8] Pro vlastní vymezení institutu nepřijatelnosti Nejvyšší správní soud odkazuje na své usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39, č. 933/2006 Sb. NSS, v němž vyložil neurčitý právní pojem „*přesah vlastních zájmů stěžovatele*“. Znak tohoto pojmu jsou naplněny v případě „*rozpoznatelného dopadu řešení právní otázky nad rámec konkrétního případu*“. Podle citovaného rozhodnutí je tedy kasační stížnost ve věcech, v nichž o žalobě rozhodoval specializovaný samosoudce, přijatelná v následujících typových případech: (1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou; (2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně; (3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikaturu odklon; (4) pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele.

[9] Ve světle takto vymezených kritérií Nejvyšší správní soud konstatuje, že podaná kasační stížnost předestírá k rozhodnutí především otázky týkající se hodnocení posudku o invaliditě posudkové komise MPSV a aplikace § 3 vyhlášky o posuzování invalidity. Uvedené otázky ovšem v daném případě podle přesvědčení Nejvyššího správního soudu nezasluhují pozornosti z důvodů ad (1) až (4) kritérií přijatelnosti. Nejedná se o otázky, které by dosud nebyly v judikatuře Nejvyššího správního soudu řešeny, resp. byly řešeny rozdílně či vyžadovaly učinit judikaturu odklon; rovněž tak se nejedná o případ zásadního pochybení krajského soudu, které by mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatelky. Naopak krajský soud posoudil případ stěžovatelky zcela v souladu s konstantní judikaturou, od které Nejvyšší správní soud neshledal důvodu se odchýlit, a proto dospěl k následujícímu závěru.

[10] Kasační stížnost je nepřijatelná.

[11] Podle § 39 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění je pojištěnec invalidní, jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nastal pokles jeho pracovní schopnosti nejméně o 35 %. Podle § 39 odst. 2 písm. b) a c) zákona o důchodovém pojištění, jestliže pracovní schopnost pojištěnce poklesla nejméně o 50 %, avšak nejvíce o 69 %, jedná se o invaliditu druhého stupně, pokud nejméně o 70 %, jedná se o invaliditu třetího stupně. Podle § 2 odst. 3 vyhlášky o posuzování invalidity „[j]e-li příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu pojištěnce více zdravotních postižení, jednotlivé hodnoty procentní míry poklesu pracovní schopnosti stanovené pro jednotlivá zdravotní postižení se nesčítají; v tomto případě se určí, které zdravotní postižení je rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu, a procentní míra poklesu pracovní schopnosti se stanoví podle tohoto zdravotního postižení se zřetelem k závažnosti vlivu ostatních zdravotních postižení na pokles pracovní schopnosti pojištěnce. Za rozhodující příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu se považuje takové zdravotní postižení, které má nejvýznamnější dopad na pokles pracovní schopnosti pojištěnce.“

[12] Posouzení zdravotního stavu a souvisejícího zbytkového pracovního potenciálu je věcí odborně medicínskou, k níž nemá správní soud potřebné odborné znalosti, a proto se obrací na osoby, které jimi disponují, aby se k těmto otázkám vyjádřily. Pro účely přezkumného řízení soudního ve věcech důchodového pojištění posuzuje zdravotní stav a pracovní schopnost fyzických osob MPSV, které za tím účelem zřizuje jako své orgány posudkové komise (srov. rozsudek NSS ze dne 30. 1. 2004, č. j. 5 Ads 34/2003-82, č. 526/2005 Sb. NSS), jak vyplývá z § 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů. V posudku odborná lékařská komise hodnotí nejenom celkový zdravotní stav a zachované pracovní schopnosti pojištěnce, nýbrž v něm zaujímá i posudkové závěry o invaliditě, jejím vzniku, zániku či dalším trvání. Tento posudek je tedy v přezkumném soudním řízení stěžejním důkazem, na nějž je správní soud při nedostatku odborné erudice odkázán. Případné chybějící či nepřesně formulované náležitosti posudku, které způsobují jeho nepřesvědčivost, nejednoznačnost, nepřesnost nebo neúplnost, nemůže správní soud nahradit vlastní úvahou, jelikož pro to nemá potřebnou odbornou erudici (srov. rozsudky NSS ze dne 28. 8. 2003, č. j. 5 Ads 22/2003-48, ze dne 25. 11. 2003, č. j. 5 Ads 42/2003-61, č. 800/2006 Sb. NSS, nebo ze dne 9. 2. 2006, č. j. 6 Ads 25/2004-58).

[13] Stěžovatelka zpochybňuje především úplnost posudku o invaliditě posudkové komise co do odůvodnění nepoužití § 3 odst. 2 vyhlášky o posuzování invalidity, podle něhož „[v] případě, že dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav pojištěnce má takový vliv na jeho schopnost využívat dosažené vzdělání, zkušenosti a znalosti, na schopnost pokračovat v předchozí výdělečné činnosti nebo na schopnost rekvalifikace, že pokles pracovní schopnosti pojištěnce je větší, než odpovídá horní hranici míry poklesu pracovní schopnosti u příčiny, popřípadě rozhodující příčiny dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu, lze tuto horní hranici zvýšit až o 10 procentních bodů“.

[14] Nejvyšší správní soud ve své judikatuře již potvrdil, že se výše uvedené požadavky kladené na posudek o invaliditě uplatní i na odůvodnění (ne)navýšení míry poklesu pracovní schopnosti podle § 3 vyhlášky o posuzování invalidity (viz rozsudek NSS ze dne 31. 12. 2018, č. j. 5 Ads 202/2016-29). Toto ustanovení však slouží k navýšení horní hranice procentuálního poklesu pracovní schopnosti v případě, kdy jsou dány specifické okolnosti, které nemohou být při hodnocení podřazeny pod příslušný funkční rozsah postižení (srov. rozsudek NSS ze dne 4. 12. 2013, č. j. 6 Ads 61/2013-34). Není-li pokles pracovní schopnosti hodnocen na horní hranici míry poklesu pracovní schopnosti, odůvodňuje to nepoužití § 3 vyhlášky o posuzování invalidity (obdobně srov. usnesení NSS ze dne 26. 7. 2023, č. j. 2 Ads 81/2023-30).

[15] V posuzované věci z posudku o invaliditě vyplývá, proč podle názoru posudkové komise nemůže být samotné rozhodující zdravotní postižení stěžovatelky (reziduální schizofrenie) samo o sobě hodnoceno na horní hranici rozpětí 50-60 %, které pro její postižení stanoví příloha k vyhlášce o posuzování invalidity v kapitole V., položce 3d. Zejména bylo podstatné, že došlo v červenci roku 2023 ke snížení medikace stěžovatelky (bez doprovodného odůvodnění psychiatra), a přesto lze mít stěžovatelčin stav za stabilizovaný bez atak onemocnění a bez nutnosti ústavní či lázeňské léčby od roku 2013. Z posudku vyplývá, že z těchto důvodů onemocnění stěžovatelky samo o sobě

pokračování

nepostačovalo ke stanovení míry poklesu pracovní schopnosti o 60 %, této hodnoty bylo možno dosáhnout pouze po zohlednění bývalé profese, která tak nemohla být zohledněna „nadvakrát“ i prostřednictvím aplikace § 3 odst. 2 vyhlášky o posuzování invalidity – takový postup přitom není v rozporu s výše citovanou judikaturou. Na pokles míry pracovní schopnosti o 70 % potřebný k invaliditě třetího stupně by stěžovatelka koneckonců dosáhla pouze v případě, že by její pracovní schopnost byla snížena v maximální možné míře jak pro onemocnění samotné, tak i pro ztížení (znemožnění) výkonu předchozí profese ve smyslu § 3 odst. 2 vyhlášky o posuzování invalidity (tj. 60 % a 10 %). Jak je však vysvětleno výše, podle posudku o invaliditě stěžovatelčino onemocnění samotné již stanovení míry poklesu pracovní schopnosti na samé horní hranici rozpětí neodůvodňuje, a stěžovatelka tak na invaliditu třetího stupně dosáhnout nemůže.

[16] Jak je patrné z výše uvedeného, krajský soud nepochybil, pokud dospěl k závěru, že posudek o invaliditě, z něhož vycházel, splňuje podmínky, které na něj kladou právní předpisy a judikatura správních soudů. Posuzovat věcnou správnost posudku správním soudům nenáleží.

[17] Ani stěžovatelčiny obecné poznámky týkající se jejího zdravotního stavu, kognitivních schopností a absence pracovních návyků nemohou založit přijatelnost kasační stížnosti. Pouze totiž popisují stav a situaci stěžovatelky, žádným konkrétním způsobem nezpochybňují zákonnost napadeného rozsudku. Nejvyšší správní soud však není povinen ani oprávněn domýšlet argumenty za stěžovatelku. Takovým postupem by přestal být nestranným rozhodčím sporu, ale přebíral by roli advokáta (srov. rozsudek rozšířeného senátu NSS ze dne 24. 8. 2010, č. j. 4 As 3/2008-78, č. 2162/2011 Sb. NSS)

[18] Nejvyšší správní soud tak uzavírá, že v případě napadeného rozsudku nebylo shledáno žádné zásadní pochybení krajského soudu, který se svým postupem nikterak neodchyluje od shora uvedené judikatury, která je jednotná a ustálená a poskytuje dostatečnou odpověď na námitky uplatněné v kasační stížnosti. Za těchto okolností Nejvyšší správní soud neshledal žádného důvodu pro přijetí kasační stížnosti k věcnému projednání a konstatuje, že kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatelky, a proto ji shledal ve smyslu § 104a odst. 1 s. ř. s. nepřijatelnou a odmítl ji.

[19] Při rozhodování o nákladech řízení Nejvyšší správní soud vycházel z usnesení svého rozšířeného senátu ze dne 25. 3. 2021, č. j. 8 As 287/2020-33, č. 4170/2021 Sb. NSS, podle něhož je odmítnutí kasační stížnosti pro její nepřijatelnost, na rozdíl od jiných případů odmítnutí kasační stížnosti, druhem zjednodušeného meritorního přezkumu napadeného rozhodnutí krajského soudu. Výrok o náhradě nákladů řízení se tedy v takovém případě opírá o § 60 odst. 1 a v daném případě rovněž § 60 odst. 2 (nikoli však odst. 3) ve spojení s § 120 s. ř. s. Žalovaná měla ve věci úspěch, nicméně právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti vůči neúspěšné stěžovatelce jí podle § 60 odst. 2 s. ř. s. nenáleží.

Poučení: Proti tomuto usnesení **n e n í** opravný prostředek přípustný.

V Brně dne 17. července 2025

JUDr. Viktor Kučera
předseda senátu